

РЕШЕНИЕ

№ 4962

гр. София, 18.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 26.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **540** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. чл.1, ал.2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба на Н. П. Р., ЕГН [ЕГН], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието /ГДИН/, за присъждане на обезщетение в размер на 840 лв. за причинени неимуществени вреди, вследствие на Заповед № 490/10.12.2014 г. на началника на Затвора [населено място], отменена с определение от 07.01.2015 г. на СРС, с която му било наложено дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия“ в карцерно помещение за срок от 14 дни.

С молба от 09.04.2021 г., ищецът, чрез процесуалния си представител, уточнява, че е допуснал техническа грешка, като периодът на привеждане на заповедта в изпълнение, за който претендира обезщетение следва да се счита от 05.01.2015 г. до 07.01.2015 г. /л.98/.

В съдебно заседание ищецът се явява лично и със служебния си защитник - адв. С., която поддържа исковата молба, за присъждане на обезщетение в размер на 840 лв., ведно със законната лихва от завеждането на исковата молба до пълното изплащане на сумата. В писмени бележки посочва, че са налице предпоставките на чл.1, ал.1 ЗОДОВ, като излага твърдения, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, породени от умишленото му поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, изразяващи се в недостатъчна

жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за човешко общуване. Позовава се на решения на Европейския съд по правата на човека и последния доклад на Комитета на министрите на ЕС, състоял се на 17.09.2021 г.

Ответната страна - „ГДИН“, чрез процесуалния си представител юрк. М., оспорва предявения иск. Счита исковата претенция за неоснователна, като подкрепя твърденията си с доводи, че ищецът бил настанен в самостоятелна килия и разполагал с цялото пространство. В писмени бележки посочва, че жалбата не спира изпълнението по чл.101, т.7 от ЗИНЗС. Жалбата срещу заповедта не била подадена чрез началника на затвора. По делото не била представена информация от ищеца, от която да е видно на коя дата и как е подадена. По отношение на посочените в исковата молба вреди, породени от липсата на достатъчно светлина в карцерното помещение, счита че същите са неоснователни, като се позовава на заключението на изготвената СТЕ по делото. Посочва, че твърденията от ищеца вреди не били подкрепени с доказателства, а само се предполагали. В тази връзка обръща внимание, че неудобствата, които ищецът евентуално е изпитал не надхвърлят неизбежната степен на суровост, съпътстваща наказанието „лишаване от свобода“. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на предявения иск.

Административен съд София град, I отделение, 6-ти състав, като взе предвид изложените от страните становища и доводите на ищеца и извърши съвкупна преценка на доказателствата, намира за установено следното:

Със заповед № 490 от 10.12.2014 г., издадена от началника на Затвора [населено място], на осн. чл.104, ал.1 и чл.101, т.7 от ЗИНЗС, на ищеца Н. П. Р. е наложено дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия за срок от 14 дена“ за нарушаване на чл.96, т.3 и чл.97, т.1 и т.3 от ЗИНЗС.

За подадената от ищеца жалба срещу така наложеното дисциплинарно наказание, липсват данни в представеното по делото копие от регистър за молби, жалби, сигнали и заявления в периода от 09.12.2013 г. до 22.12.2014 г. /л.71/.

С протоколно определение на СРС, НО, 93-ти състав от 07.01.2015 г., в открито съдебно заседание, съдът отменил Заповед 490/10.12.2014 г. на началника на затвора [населено място], с която на лишения от свобода Н. П. Р. било наложено наказание „изолиране в наказателна килия“ за срок от 14 /четирнадесет/ денонощия.

Видно от приложеното по делото копие от Книга за изолиране в наказателна килия /л.85/, ищецът бил настанен в НО-3 на 05.01.2015 г. в 15:00 часа и бил освободен на 07.01.2015 г. в 16:00 часа с отбелязване в графата за пояснения - „отменена от съда заповед“.

По отношение на условията в „карцера“ и за установяване на неимуществени вреди „болка и страдание“ са разпитани свидетелите С. А. Д. и В. В. Б. и е допусната СТЕ.

В съдебно заседание св. Д. сочи, че почти всички килии са еднакви 4/2 м – дали наказателни или нормални. В нормалните килии имало ток. В другите не можело да се гледа телевизия, да се слуша радио. В квадратурата от 4/2 метра влизали два железни кревата и тоалетна. По два кревата били от 2015 година. Проветряването се осъществявало чрез отворен прозорец 60/70 или 60/60 см., на който има решетка. По отношение на хигиенните условия, свидетелят определя състоянието на килиите като

мизерия и пояснява, че е тежко там. В карцерите имало дървеници, хлебарки. Пръскали на два месеца. Леглата в наказателните килии били метални, с войнишки черни одеяла. От 2000 година дюшеци може би са сменяни, но одеялата /черни/ ги помнел от 20 години. В изолятора, в който се вършат физиологични нужди, душ не можело да се вземе. Пускали ги по два пъти в седмица на баня, която е отделно и е обща. Не си спомнял дали на хора, постъпили в карцер през 2015 са получавали постелъчно бельо, калъфки обувки и дрехи.

Св. Б. сочи, че за процесния период 05-06-07 януари 2015 година бил в същата група. В този период бил задържан в друга килия.

За размерите на наказателната килия, свидетелят посочва, че са ориентировъчно 4/2 метра, с височина - 3,50 метра. Посочва, че всички наказателни килии били оборудвани еднотипно, две метални легла един брой стол, една маса, санитарен възел, който бил без врата, един брой мивка, прозорец с размери 80/80см. Такова било положението във всяка една килия, независимо дали е наказателна или не. Разликата между наказателните килии и останали спални помещения били, че в останалите има ток, топла вода, душ. В наказателните килии имало само студена вода, без душ, нямало и ток. Обяснява, че придвижването в наказателните килии при един настанен човек е силно ограничено. При двама настанени по едно и също време било невъзможно да се разминат. Не знае дали в наказателната килия към 2015 г. е имало гризачи. За времето, в което бил отговорник на групата имало дървеници и са пръскали на около два месеца, но не било ефективно, защото не се решил проблемът. Гризачи, като мишки категорично нямало. Към 2015 година не знаел, но смята, че и тогава не е имало. Гризачи имало, но не в спалните помещения. Свидателят споделя, че прозорците на наказателните килии били разположени над кухнята, която била на приземен етаж. Наказателните килии били над кухните. Твърди, че всички прозорци се отваряли по един и същи начин. Половината от обема на прозореца се отварял, едното крило се отваряло, другото било фиксирано. Отваряли се вертикално – от най-горно към долното неотваряемо крило. Проветряването с прозорец 80/80 било нормално, толкова, че да се диша, но определено въздухът бил ограничен, което било проблем за целия затвор и в частност за цялата първа група, където са наказателните килии. Свидателят описва свободното разстояние в килиите по следния начин: разстоянието между двата кревата било ориентировъчно около две педи, 50см., от леглото до масата е ориентировъчно същото. Масата и стола били срещу леглото, разстоянието между тях било същото, между 40 и 60 см., в зависимост от килията. Банята и тоалетна били отворени, без врата и нямало покрив, но с преградна стена. От едната страна били леглата и масите, а от другата санитарният възел. Към 2015 не знае дали са предлагали или не бельо. Наказателните килии се чистели от чистача и неговият помощник преди настаняване на лишения от свобода и след освобождаването му. По време на престоя се чисти от самия лишен, като при изявено желание от негова страна му се предоставяли метла, парцал и кофа. Докато има настанен лишен от свобода в наказателна килия, работещите на територията на групата не влизали и не почистват. Такива били изискванията на администрацията.

Показанията на свидетелите са подробни, последователни, логични и основани на непосредствени впечатления от съвместното пребиваване с ищеца в затвора [населено място]. Поради това съдът ги цени изцяло и ги кредитира.

В заключението по допуснатата СТЕ /л.156/, вещото лице посочва, че при извършените на 10.11.2020 г. огледи и измервания на наказателни килии №37 и № 38,

находящи се в група I на затвора в г. С., заетата и свободната площ в килиите била установено по следния начин: заета площ - две легла с размер 1.35 кв.м. за всяко, мивка - 0.10 кв.м., тоалетна чиния – 0.17 кв.м., метална неподвижна маса – 0.33 кв.м./0.30 кв.м., метален неподвижен стол – 0.12 кв.м. Обща площ на обзавеждането – 3.42/3.39 кв. м., светла площ на килията – 8.52/8.20 кв.м., санитарен възел с тоалетна – 0.89/0.88 кв.м. Площ на килията без обзавеждане – за № 37 -5.10 кв.м., а за № 38 – 4.81 кв.м. Площ на килията без обзавеждане и санитарен възел – 4.38/4.10 кв.м. С. височина на килията – 3.28 м., светъл обем на килията – 27.9/26.9 куб.м. Площ без обзавеждане на едно лице от двама – 2.55/2.40 кв.м. Площ на едно лице без обзавеждане и санитарен възел – 2.19/2.05 кв. м. Светъл обем на едно лице от двама 14 куб.м./13.4 куб.м. Към експертизата е приложена схема на наказателната килия /л.158 гръб/.

По делото е изготвено допълнение към заключението на СТЕ /л.160/, което съдържа данни за килия №3 на I група в затвора [населено място], в която бил настанен ищеца през процесния период. От заключението е видно, че свободната площ в килията била установено по следния начин: заета площ - двуетажно легло 1.38 кв.м. за всяко, мивка - 0.18 кв.м., тоалетна чиния – 0.17 кв.м., метална неподвижна маса – 0.25 кв.м., метален неподвижен стол – 2x0.12 кв.м., двоен метален шкаф – 0.39 кв.м. Обща площ на обзавеждането –2.61 кв. м., светла площ на килията – 8.09 кв.м., санитарен възел с тоалетна – 1.00 кв.м. Площ на килията без обзавеждане 5.48 кв.м. Площ на килията без обзавеждане и санитарен възел –4.65 кв.м. С. височина на килията – 3.31 м., светъл обем на килията –26.8 куб.м. Площ на прозорците – 1.02 кв.м. Площ без обзавеждане на едно лице от двама –2.74кв.м. Площ на едно лице без обзавеждане и санитарен възел –2.33 кв. м. Светъл обем на едно лице от двама 13.4 куб.м. Въздух и светлина се осигуряват чрез отваряеми прозорци. Над височината на вратата има отвори към коридора, с цел проветряване. Към експертизата са приложени снимки на наказателната килия /л.167/.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода 05.01.2015 г. – 07.01.2015 г. е изтърпявало дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия“ въз основа на отменена с влязло в сила на 07.01.2015 г. протоколно определение, постановено по НЧХД № 23995/ 2014 г. на СРС, НО, 93-ти състав, в резултат на което е претърпяло неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, породени от умишленото му поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, а именно настаняването му в помещение с недостатъчна жилищна площ, липсата на облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за човешко общуване.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 от АПК, вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията“.

Уредба на твърдяното право и неговата защита се съдържа в чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а след измененията в ЗИНЗС (ДВ бр. 13/2017 г., в сила от 07.02.2017 г.) и в чл.284, ал.1, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода

и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и установява забраната осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС и 3) причинна връзка между нарушението на чл.3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният ѝ характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Първият елемент от фактическия състав на отговорността – незаконосъобразен административен акт, издаден от специализиран орган по изпълнение на наказанията, е безспорно установен – Заповед № 490/ 10.12.2014 г., на началника на затвора [населено място], с която спрямо ищеца е наложено дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия за срок от 14 денонощия“, отменена като незаконосъобразна с влязло в сила на датата на постановяването си определение на СРС.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Р. неимуществени вреди – болки и страдания, вследствие на настаняването му в помещение с недостатъчна жилищна площ, липсата на облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за човешко общуване, в резултат от отменена незаконосъобразна заповед за налагане на дисциплинарно наказание „изолиране в наказателна килия за срок от 14 денонощия“ - последица от нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

В изброяването по чл.101 ЗИНЗС дисциплинарното наказание по т.7 „изолиране в наказателна килия за срок до 14 денонощия“ е предпоследното по тежест. Спрямо ищеца такова е наложено с максималната предвидена продължителност, но между страните не се спори, че наказанието не е изтърпяно в пълен размер, тъй като е било преустановено след изтичане на второто денонощие в резултата на отмяната на Заповед № 490/10.12.2014 г.

Р. сочи, че изпитвал болки и страдания от ограничената двигателна активност, поради недостатъчната жилищна площ в наказателната килия, липсата на облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, продължителна изолация без възможност за човешко общуване. Така представени оплакванията на ищеца са частично основателни, поради следното: снабдяването с облекло на настанените в наказателна килия не представлява задължение на администрацията, тъй като няма специални ограничения спрямо наказаните лица, които да не им позволяват да ползват наличните си дрехи, съгласно чл.96, ал.4, т.1 и т.2 от

ППЗИНЗС. Липсват данни по делото, по време на двете процесни денонощия, ищецът да е заявил нужда от медицински грижи, които да са му били отказани. Действително, Р. е бил изолиран без възможност за човешко общуване, но периодът от две денонощия не може да бъде определен като продължителен. По отношение на хигиената, от събраните по делото доказателства, включително и от свидетелските показания, е видно, че отговорността за поддържане на хигиена в наказателните килии, по време на престой, била на наказаните лица, които при изявено изрично желание към администрацията, следва да бъдат снабдени със санитарно-хигиенни материали. По отношение на твърдените от ищеца неблагоприятни условия в наказателната килия, свързани с липсата на достатъчно пространство, светлина и чист въздух, съдът счита, че същите са подкрепени, както от допуснатите СТЕ, така и от свидетелските показания. Видно от приетото по делото заключение на СТЕ, разполагаемата площ на едно лице без обзавеждане и санитарен възел в килия № 3, в която бил настанен ищецът била –2.33 кв. м., като не е спорно между страните, че килията е предназначена за двама човека, а по време на престоя си той е бил сам, т.е. е разполагал с площ в общ размер на 4.66 кв.м.

Независимо от това, настоящият състав намира, че в случая при преценката дали е допуснато нарушение на чл.3 ЕКПЧ следва да вземе предвид и изведените по приложението на разпоредбата правни положения по делото „М. против Х.“, Решение от 20 октомври 2016г. на Голямата камера на Съда по правата на човека, Appl. №7334/13, [GC], 2016, което решение е постановено след пилотното за България решение по делото „Н. и други срещу България“. В цитираното по-горе решение на ЕСПЧ е прието, че съгласно член 3 от ЕКПЧ, съдът не може да определи веднъж завинаги определен брой квадратни метри, които трябва да бъдат осигурени на един лишен от свобода, с цел съобразяване с Конвенцията, тъй като редица други важни фактори, като: продължителността на задържането, възможностите за упражнения на открито; физическото и психическо състояние на задържания, играят важна роля при преценката на това дали условията на задържане отговарят на гаранциите по член 3. (М., § 10). Също така се посочва, че крайната липса на пространство в затворническите килии натежава изключително като аспект, който трябва да бъде взет предвид, за да се установи дали оспорените условия на задържане са „унизителни“ по смисъла на член 3 от Конвенцията. Прието е че, когато личното пространство на задържания падне под 3 кв. м. площ в килии с няколко настанени в затворите, се счита за толкова сериозно, че възниква презумпцията за нарушение на член 3 от Конвенцията. В същия смисъл е и §§123 и 232 от решението по делото „Н. и други срещу България“, според които ако затворниците имат на разположение по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе само по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Конвенцията. В тежест на ответника е да обори тази презумпция, като докаже, че има фактори, които са в състояние да компенсират адекватно ограниченото разпределение на личното пространство (М., §§ 136-141). В тази връзка, ответникът не е ангажирал доказателства, които да позволят на съда да направи преценка дали тези общо 4.66 кв. м. свободна площ са в такова разположение, че да осигурят безпрепятствено използването им в пълен размер, за да покрият изискванията за

необходимото минимално пространство за едно лице. Видно от снимковия материал, свободното пространство представлява тесен коридор, широко около 50 см., който ограничава двигателната активност на задържаните лица. Свободното пространство от 4.66 кв. м. в килия № 3 е сумирано от разстоянията между мебелите, част от които не могат да се използват пълноценно, поради ограничен достъп. В същата насока са и показанията на св. Д., който споделя, че разстоянието между леглото и стената, масата и стола е около между 40 и 60 см. Съдът счита, че такова разстояние е крайно недостатъчно за нормалното двигателно функциониране на възрастен човек, още повече, ако същият е с едро телосложение. Освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл. 3 от Конвенцията. Тези елементи включват по-специално естествена светлина или въздух, наличие на вентилация, адекватност на отоплението. По този начин, дори и в случаите на затворнически килии, които осигуряват 3-4 квадратни метра жилищна площ на един лишен от свобода, може да има нарушение на този член, ако факторът на пространството е съчетан с липса на вентилация и осветление (пак там, § 149, с допълнителни препратки). В този смисъл безспорно се доказва, че условията в наказателната килия не съответстват на степен на страдание, която да е „неизбежна и присъща на задържането“. Настоящият състав намира за необосновано „предварителното изпълнение“ на наложената дисциплинарна мярка, поради което и счита, че е налице „умишлено действие, което е причинило страдание, освен регламентираните в този закон случаи на употреба на сила, помощни средства или оръжие“. Това не би било така, ако заповедта бе законосъобразна, съгласно СРС и би била приведена в изпълнение, след нейното обжалване и надлежно администриране и съдебно произнасяне.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане на икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото „Н. и други срещу България“, съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията на справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В разглеждания случай като се отчетат обстоятелствата, съставляващи

проявления на нарушението по чл.3, ал.1 вр. ал.2 ЗИНЗС; периода на исковата претенция /времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство/; предвид характера и невисокия интензитет на породените негативни вътрешни изживявания, възрастта му, обстоятелството, че са нарушени целите по чл.2, т.2 и 3 от ЗИНЗС и при прилагане на чл.284, ал.2 ЗИНЗС съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 200 лв., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 16.01.2020 г. до изплащане на сумата. В останалата част до пълния му предявен размер искът като недоказан следва да се отхвърли. По изложените съображения Административен съд София-град, I отделение, 6-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Н. П. Р. с ЕГН [ЕГН] сума в размер на 200 лв. (двеста лева) неимуществени вреди, вследствие на Заповед № 490/10.12.2014 г. на началника на Затвора [населено място], ведно със законната лихва върху сумата, считано от завеждане на исковата молба до момента на изплащането ѝ и **ОТХВЪРЛЯ** иска в останалата част за размера над 200 лв. до 840 лв. Решението може да се обжалва пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: